

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/71/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7113234339
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Feťková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7113234339.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Feťkovej a členov senátu JUDr. Ladislava Duditša a Mgr. Angeliky Sopoligovej v spore žalobcov: 1. U. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., Y. XXXX/XX, 2. R. L., nar. X.XX.XXXX, bytom Y. V., H. XX/X, 3. C. M., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. V., H. XX/X, všetci žalobcovia zastúpení advokátom Mgr. Ľudovítom Paulovičom, so sídlom v Lučenci, M. Rázusa 19 proti žalovanému Falck Záchranná a.s., so sídlom v Košiciach, Bačíkova 7, IČO: 35900130, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobcov i žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Košice I č.k. 13C/418/2013-197 zo dňa 20.9.2017 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom označeným v záhlaví rozhodol v tomto znení:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 3 000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 3 000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 3. rade sumu 3 000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcov v 1., v 2. a v 3. rade zamietla.

V. Priznáva žalobcom v 1., v 2. a v 3. rade právo na náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

2. Predmetom konania je nárok žalobcov proti žalovanému titulom náhrady nemajetkovej ujmy v sume 15.000,00 eur každého zo žalobcov, ktorý žalobcovia odôvodňovali tým, že trestným rozkazom Okresného súdu Zvolen pod sp.zn. 5T/2/2012 zo dňa 28.1.2013 bol H. C., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXX/X, U. V. odsúdený za to, že pri plnení pracovných úloh pre svojho zamestnávateľa (žalovaného) dňa 28.4.2011 asi o 08:30 hod. na komunikácii medzi obcou Riečky a Ústavom špeciálneho zdravotníctva vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť v časti Kobola, okres Zvolen ako vodič sanitného motorového vozidla značky Volkswagen Transporter, EČV: V. XXX X. spôsobil dopravnú nehodu tak, že pri prechádzaní pravotočivou zákrutou nesprávnou technikou jazdy prešiel s vozidlom na ľavý okraj vozovky, kde dostal šmyk, v šmyku prešiel naspäť na pravú časť vozovky v smere svojej jazdy a potom zišiel mimo vozovku vpravo, kde narazil do priekopy a následne došlo k niekoľkonásobnému prevráteniu vozidla cez strechu, pričom v dôsledku dopravnej nehody došlo k úmrtiu spolujazdkyne Y. T. a prepravovanej osoby R. L., nar. X.XX.XXXX, bytom H. XX/X, Y. V., ktorý na následky utrpených zranení dňa XX.X.XXXX zomrel. R. L. bol otcom žalobcov v 1. a v 2. rade a starým otcom žalobkyne v 3. rade. Zamestnanec žalovaného hrubo porušil predpisy o bezpečnosti dopravy, keď neprispôsobil jazdu svojim schopnostiam ako aj okolnostiam, nejazdil na pravej časti vozovky a bez akýchkoľvek vonkajších vplyvov vytvoril náhlu a neprekonateľnú situáciu, čoho dôsledkom bola smrť 2 osôb. Vodič H. C. porušil dopravné predpisy, v dôsledku čoho došlo k vzniku dopravnej nehody a k jej následkom, teda k úmrtiu otca a starého otca žalobcov. Vodič H. C. konal v rámci plnenia úloh organizácie (žalovaného),

teda vykonával činnosť pre žalovaného ako zamestnávateľa na základe pracovného pomeru. Zároveň žalobcovia uviedli, že žalovaný bol v čase dopravnej nehody aj prevádzkovateľom motorového vozidla.

3. Žalovaný namietal svoju aktívnu legitímáciu z dôvodu, že podmienky vzniku zodpovednosti za nemajetkovú ujmu sú podľa neho zásadne rozdielne od podmienok vzniku zodpovednosti za škodu.

4. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní a jeho vyhodnotení vec právne posúdil v zmysle § 420 ods. 2, § 427 a nasl., § 853, § 11, § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

5. Z trestného rozsudku Okresného súdu Zvolen sp.zn. 5T/2/2012-464 zo dňa 10.4.2014 mal súd prvej inštancie za preukázané, že obvinený H. C. bol uznaný vinným, že dňa 28.4.2011 v čase o 08:30 hod. na komunikácii medzi obcou Riečky a Ústavom špeciálneho zdravotníctva vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť, v časti Kobola, okres Zvolen ako vodič sanitného motorového vozidla zn. Volkswagen Transporter, bielej farby, EČV: V. XXX X. spôsobil dopravnú nehodu tak, že pri prechádzaní pravotočivou zákrutou nesprávnou technikou jazdy prešiel s vozidlom na ľavý okraj vozovky, kde dostal šmyk, v šmyku prešiel naspäť na pravú časť vozovky v smere svojej jazdy a potom zišiel mimo vozovku vpravo, kde narazil do priekopy a následne došlo k niekoľkonásobnému prevráteniu vozidla cez strechu, pričom v dôsledku dopravnej nehody došlo k ťažkým poraneniam spolujazdkyne - záchranárky Y. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom U. V., F. W. XXX/XX, ktorá bola letecky prevezená do F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici, kde na následky utrpených zranení dňa XX.X.XXXX v čase o 10:55 hod. zomrela, taktiež pri dopravnej nehode došlo k ťažkým poraneniam prepravovanej osoby - R. L., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom Y. V., H. XX/X, ktorý bol záchrankou prevezený do nemocnice Veľký Krtíš, kde na následky utrpených zranení dňa 28.4.2011 v čase o 13:00 hod. zomrel, čím porušil dôležitú povinnosť uloženú mu v zákone o cestnej premávke, teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal závažnejším spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona, čin spáchal na chránenej osobe - osobe vyššieho veku, čím spáchal prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a), h) Trestného zákona s poukazom na § 139 písm. e), f) Trestného zákona a za to bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov nepodmienečne.

6. Žalovaný v konaní na pojednávaní dňa 20.9.2017 potvrdil, že trestné konanie bolo voči jeho vodičovi H. C. právoplatne skončené a trest už aj vykonal.

7. Z predložených rodných listov žalobcov mal súd za preukázané, že žalobkyňa v 1. a žalobca v 2. rade sú deťmi nebohého R. L., ktorý zomrel pri dopravnej nehode dňa 28.4.2011, žalobkyňa v 3. rade je jeho vnučkou.

8. Pretože vykonaným dokazovaním bolo nesporne preukázané, že otec žalobcov v 1. a 2. rade a starý otec žalobkyne v 3. rade zomrel pri dopravnej nehode dňa 28.4.2011, za ktorú dopravnú nehodu a smrť zodpovedá vodič žalovaného H. C., ktorý bol právoplatne odsúdený v trestnom konaní, ktorý vodič plnil pracovné úlohy ako zamestnanec žalovaného v čase, keď došlo k dopravnej nehode, vznik právneho vzťahu obsahom ktorého je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa § 11 OZ a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom, je podmienený tým, že ide o zásah neoprávnený a tiež objektívne spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia (subjektom ochrany) je fyzická osoba, do osobnostných práv ktorej bolo zasiahnuté. Účastníkom, ktorý je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov alebo poskytnúť primerané zadostučinenie, je fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv (je pôvodcom, respektíve subjektom zásahu). Subjektom zásahu môže byť fyzická osoba ako aj organizácia (právnická osoba). Prvoinštančný súd poukázal tiež na to, nie je správny názor žalovaného, že za zásah do osobnosti zodpovedá vždy len fyzická osoba, lebo právnické osoby sú bežne účastníkmi konaní o ochranu osobnosti, v ktorých Najvyšší súd Slovenskej republiky vykonával dovolací prieskum (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/108/2011 z 15.12.2001, rozhodnutie 3Mcd/3/2008 z 29.6.2009, 5Cdo/108/2009 z 19.5.2010 a 5Cdo/83/2008 z 27.11.2009). Provinštančný súd v dôvodoch rozsudku tiež uviedol, že pre právnické osoby je charakteristické to, že svoju vôľu nevytvárajú samostatne, ale prostredníctvom tých fyzických osôb, ktoré sú na to určené. Len prostredníctvom fyzických osôb právnická osoba tiež prejavuje svoju vôľu navonok, koná, robí právne úkony, zakladá právne vzťahy, vstupuje do právnych vzťahov, uplatňuje práva a plní povinnosti z týchto vzťahov. Ak bezprostredným pôvodcom zásahu do osobnosti bola fyzická osoba, ktorá bola

právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, treba vyriešiť otázku, či konanie tejto fyzickej osoby je zásahom, za ktorý nesie zodpovednosť ona sama (bezprostredne konajúca osoba) alebo táto právnická osoba. Vychádzajúc z ust. § 853 OZ, ktorým je upravená analógia legis (analógia zákona) a analogicky, teda pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou poukazujúc na uznesenie Ústavného súdu SR v uznesení sp. zn. I.ÚS 137/2007 z 23.8.2007. Na základe uvedeného teda prvoinštančný súd konštatoval, že tak ako podľa okolností konkrétneho prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ (aj) za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe.

9. V rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa uplatňuje jednotný názor, v zmysle ktorého súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka, je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami, a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobných práv pozostalých členov rodiny (viď. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/77/2009, 5Cdo/265/2009, 4Cdo/168/2009, 2Cdo/194/2011).

10. Pretože žalobcovia stratili blízku osobu, stratili možnosť rozvíjať citové väzby so svojou najbližšou osobou, došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu ich osobnosti, konkrétne do ich práva na súkromný a rodinný život a tento zásah už nie je možné odčiniť morálnou satisfakciou, len priznaním nemajetkovej ujmy v peniazoch. Preto prvoinštančný súd priznal každému zo žalobcov nemajetkovú ujmu vo výške 3.000,00 eur a v prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol.

11. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomerného úspechu vo veci. V danom prípade boli žalobcovia v konaní úspešní, priznanie výšky nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu, preto súd priznal náhradu trov konania každému z nich.

12. Proti rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia i žalovaný.

13. Žalovaný podaným odvolaním napadol I. až III. a V. výrok prvoinštančného rozsudku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 3.000,00 eur a výrok o trovách konania. Uplatnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

14. V dôvodoch odvolania žalovaný namietal, že podmienky vzniku zodpovednosti za nemajetkovú ujmu podľa § 13 OZ sú zásadne rozdielne od podmienok vzniku zodpovednosti za škodu. § 13 OZ vymedzuje podmienky vzniku tejto zodpovednosti tak, že musí ísť:

- o neoprávnený zásah do chráneného všeobecného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť, či len ohroziť osobnosť fyzickej osoby,
- ujmu na osobnosti fyzickej osoby (nemajetkovú ujmu) v jej osobnej fyzickej a psychicko-morálno-sociálnej integrite a
- príčinnú súvislosť medzi a/ a b/.

15. Nenaplnenie ktorejkoľvek z podmienok vylučuje možnosť vzniku zodpovednosti podľa § 13 OZ.

16. Pokiaľ by bola neoprávneným zásahom do osobnosti fyzickej osoby chránenej všeobecne záväzným právnym predpisom spôsobená vedľa nemajetkovej (imateriálnej) zároveň majetková ujma, t.j. škoda, je treba k založeniu zodpovednosti za spôsobenú škodu podľa § 420, aby pôvodca takého neoprávneného zásahu bol zároveň spôsobilý k zavineniu, inými slovami aby bol deliktuálne spôsobilý. Z toho teda podľa odvolateľa vyplýva, že nemožno stotožňovať nemajetkovú ujmu podľa § 11, 13 aj prípadne zmierňovanú peňažným zadosťučinením, na strane jednej a majetkovú ujmu - škodu na strane druhej.

17. Aj keď podľa ust. § 853 ods. 1 OZ občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj

účelom im najbližšie, ustanovenia § 13 OZ nijakým spôsobom neriešia osobitosti konania právnickej osoby, ktorým dôjde k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv jednotlivca.

18. Ak teda podľa žalovaného v § 13 chýba obdobné určenie zodpovednosti pri konaní právnickej osoby ako je upravené v § 420 ods. 2 OZ potom s odkazom na ust. § 853 ods. 1 OZ je treba postupovať v intenciách úpravy § 420 ods. 2 OZ. To teda znamená, že pokiaľ fyzická osoba konajúca v mene, resp. za inú fyzickú osobu alebo za právnickú osobu neoprávnene zasiahne do osobnostného práva chráneného § 11 OZ, zodpovednosť ponese osoba, za ktorú sa konalo, t.j. v danom prípade právnická osoba - zamestnávateľ. To však neplatí bez výnimky. Je však nutné, aby konanie fyzickej osoby za právnickú osobu napĺňalo vecnú, časovú a miestnu súvislosť. Pokiaľ by použité osoby vybočili z rámca poverenej vymedzenej činnosti právnickej osoby, postihovala by občianskoprávna zodpovednosť podľa § 13 priamo, len preto použité osoby.

19. V danom prípade sa podľa odvolateľa jednoznačne preukázalo, že vodič prekročil svoje povinnosti tým, že porušil dôležitú povinnosť nerešpektovaním všeobecne záväzných právnych predpisov o cestnej premávke, a preto nie je možné, aby za takýto „exces“ zodpovedala právnická osoba - t.j. žalovaný, ktorý bol v čase spôsobenia dopravnej nehody jeho zamestnávateľom.

20. Táto skutočnosť podľa odvolateľa vyplýva aj z judikátu Najvyššieho súdu SR č. R 20/1975, podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov sa posudzuje podľa § 427 len v prípade, ak je táto škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky a nie vtedy, ak bola spôsobená porušením právnej povinnosti v súvislosti s prevádzkou dopravného prostriedku, ale nebola vyvolaná povahou tohto prostriedku.

21. V danom prípade vzhľadom na právoplatné odsúdenie vodiča motorového vozidla v trestnom konaní je podľa žalovaného celkom zrejme preukázané, že tento porušil svoju povinnosť podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a náhrada nemajetkovej ujmy teda nemôže byť podložená zodpovednosťou právnickej osoby - žalovaného, nakoľko k spôsobenej škode (analogicky k zásahu do ochrany osobnosti) nedošlo z dôvodov osobitnej povahy prevádzky, za ktorú by žalovaný mal zodpovedať. Z hľadiska predpokladov uvedených v ust. § 11 OZ žalovaný nie je pôvodcom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu a z tohto dôvodu nie je pasívne legitimovaným účastníkom konania. S námietkou nedostatku pasívnej legitimácie žalovaného sa však súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal, hoc exces vodiča bol jednoznačne uvádzaný v rámci procesnej obrany žalovaného.

22. Aj keď je nesporné, že v čase nehody bol vodič zamestnancom žalovaného, to samé o sebe ale nestačí na to, aby bolo možné bez ďalšieho konštatovať, že túto činnosť vykonával s vedomím žalovaného a na základe jeho pokynov a rovnako bez ďalšieho na tomto konštatovaní ustáliť nemožnosť liberácie žalovaného. Taký prístup súdu prvej inštancie je čisto formalistickým a nezohľadňujúcim situáciu daného prípadu. Vodič s vedomím žalovaného viedol motorové vozidlo ale vedomie a pokyny žalovaného na vedenie motorového vozidla sa vzťahovali ku konaniu vodiča v súlade so zákonom a so všetkými pravidlami vzťahujúcimi sa na vedenie osobného motorového vozidla. Žalovaný môže niesť zodpovednosť za konanie vodiča ako zamestnanca, pokiaľ by konanie vodiča ako zamestnanca bolo v medziach zákona a v súlade s ním. V danom prípade je však jednoznačne preukázané v trestnom konaní, že vodič konal úplne mimo rámec zákona a v rozpore s ním. Pokyny a vedomie žalovaného nikdy neboli ustálené smerom k porušovaniu zákona a pravidiel cestnej premávky za žiadnych okolností a také konanie vodiča preto nemožno pričítať na vrub žalovaného. Vodič sa dopustil excesu, ktorý bol bez pochyb preukázaný v rámci trestného konania proti nemu. Súd prvej inštancie ustálil danosť pasívnej legitimácie na strane žalovaného čisto formalisticky poukazom na zamestnanecký vzťah vodiča u žalovaného, ale nijakým spôsobom sa nevysporiadal s námietkou excesu v konaní. Nie je postačujúce poukázať na aplikáciu ust. § 427 ods. 1 a § 420 ods. 2 OZ a nezdôvodniť pritom, prečo súd nevzal do úvahy exces vodiča.

23. Rovnako podľa odvolateľa súd prvej inštancie nijakým spôsobom nezdôvodnil, prečo má za ustálené, že škodná udalosť bola spôsobená osobitnou povahou prevádzky. Čo je osobitná povaha prevádzky zákon nijakým spôsobom bližšie nevymedzuje, ale o to skôr je úlohou súdu prvej inštancie dôsledne sa touto otázkou zaoberať a dôsledne odôvodniť, prečo bola škoda spôsobená osobitnou povahou prevádzky. Pri prevádzke osobného motorového vozidla za dodržania pravidiel premávky na pozemných

komunikáciách by zodpovednosť žalovaného jednoznačne bola daná, pretože v takom prípade by v danej situácii škoda, resp. ujma žalobcov mala pôvod práve v osobitnej povahe prevádzky osobného motorového vozidla. V danom prípade však vodič osobného motorového vozidla pravidlá premávky porušil a k dopravnej nehode došlo v dôsledku porušenia pravidiel premávky vodičom. To samé o sebe jednoznačne vyvoláva otázku, čo bolo príčinou škody, resp. ujmy, ktorú žalobcovia utrpeli. Túto otázku mal súd prvej inštancie riešiť práve v rámci vysporiadania sa s námietkou excesu v konaní. To však súd prvej inštancie neurobil a uspokojil sa iba s formalistickým poukázaním na aplikáciu ust. § 427 ods. 1 a § 420 ods. 2 OZ.

24. Žalovaný preto má za to, že pasívnu legitimáciu má práve vodič, pretože sa dopustil excesu a ujma, ktorú žalobcovia utrpeli, nemá pôvod v osobitnej povahe prevádzky osobného motorového vozidla, ktoré vodič viedol, ale má pôvod v konaní vodiča, ktorým porušil zákon a ktoré tak nebolo konaním s vedomím a podľa pokynov žalovaného. Preto nemôže byť v spore daná zodpovednosť žalovaného podľa ust. § 427 ods. 1 a § 420 ods. 2 OZ.

25. Žalovaný poukázal aj na zásadu rešpektovania princípu právnej istoty osobitným akcentom na nález Ústavného súdu SR sp.zn. IV.ÚS 71/2013-36 z 23.5.2013, ktorý konštatoval, že „K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona.“

26. Odvolateľ preto má za to, že súd prvej inštancie posúdil vec čisto formalisticky bez zohľadnenia princípu spravodlivosti. Preto navrhol zmeniť rozsudok a žalobu proti žalovanému zamietnuť, alternatívne zrušiť rozsudok a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

27. Žalobcovia podaným odvolaním napadli rozsudok vo výroku IV., ktorým súd žalobu žalobcov v 1. až 3. rade v prevyšujúcej časti zamietol. Uplatnili odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zároveň namietali arbitrárnosť, nepreskúmateľnosť rozsudku pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

28. Žalobcovia v 1. až 3. rade sa však nestotožňujú s názorom súdu prvej inštancie, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume po 3.000,00 eur pre každého zo žalobcov v 1. až 3. rade je takouto primeranou sumou na kompenzovanie nemajetkovej ujmy pozostalých žalobcov v 1. až 3. rade, a to predovšetkým vzhľadom na hlboký, zásadný a ničím nezvratný zásah do života žalobcov v 1. až 3. rade, ku ktorému smrťou neb. p. R. L. jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností došlo, čo napokon jednoznačne skonštatoval aj súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku, keď sám uviedol, že vzťahy medzi neb. p. R. L. a pozostalými žalobcami v 1. až 3. rade boli veľmi dobré (bod 13-15 a bod 18-20 odôvodnenia napádaného rozsudku).

29. Žalobcovia zároveň poukázali na skutočnosť, že súd prvej inštancie žiadnym relevantným spôsobom nezdôvodnil, prečo sumu uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy u každého zo žalobcov v 1. až 3. rade znížil až o sumu 12.000,00 eur a ani neuviedol, čím sa spravovala úvaha súdu pri určovaní tej-ktorej výšky náhrady nemajetkovej ujmy u každého zo žalobcov v 1. až 3. rade jednotlivo. Z uvedeného dôvodu považujú žalobcovia v 1. až 3. rade napádaný rozsudok v tejto časti za nepreskúmateľný a arbitrárny.

30. Žalobcovia v 1. až 3. rade zároveň uviedli, že v žiadnom prípade nie je ich cieľom sa bezdôvodne obohatiť, avšak majú za to, že priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy by mala primerane zohľadňovať skutočnosť, že v dôsledku tragickej dopravnej nehody došlo k úmrtiu otca žalobcov v 1. a 2. rade a starého otca žalobcu v III. rade, a teda osoby blízkej žalobcom v 1. až 3. rade, s ktorou mali všetci žalobcovia veľmi dobré a intenzívne rodinné vzťahy a jeho smrť ich veľmi zasiahla, a teda takto priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy by mala primerane odzrkadľovať intenzitu, hĺbku, trvalosť a neodčiniteľnosť im spôsobenej nemajetkovej ujmy, a preto by mala byť priznaná v podstatne vyššej sume, než tomu bolo v týchto odvolaním napádanom rozsudku.

31. Navrhli preto zmeniť rozsudok a v IV. výroku tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 12.000,00 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, žalobcovi v 2. rade 12.000,00 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni v 3. rade taktiež 12.000,00 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku,

alternatívne rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

32. Žalobcovia vo vyjadrení sa k odvolaniu žalovaného uviedli, že nemôžu súhlasiť s dôvodmi a argumentmi, ktoré žalovaný uvádza vo svojom odvolaní, keďže súd prvej inštancie ustálil pasívnu legitimitáciu žalovaného ako právnickej osoby v súlade s ustálenou judikatúrou. Žalobcovia zdôraznili, že subjektom občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ a nemajetkovú ujmu podľa § 13 OZ môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba. Platí zásada, podľa ktorej ak neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti bol spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, kedy určujúcim je existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu činnosti takejto osoby (čo napokon uvádza aj sám žalovaný vo svojom odvolaní - str. 7, ods. 4) potom v týchto prípadoch občianskoprávna sankcia podľa § 13 OZ postihuje samotnú právnickú osobu podľa analógie § 420 ods. 2 OZ v spojení s § 853 OZ. Právnické osoby by nezodpovedali len v prípade, ak by išlo o tzv. exces, t.j. vybočenie z medzí plnenia úloh právnickej osoby jej pracovníkom a postihnutému v takomto prípade by zodpovedal priamo pracovník právnickej osoby ako samostatne stojaci zodpovednostný subjekt (viď Ján Lazar a kolektív, Občianske právo, prvý diel, vydavateľstvo MANZ 1993).

33. Na základe výsledkov konania však možno jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť záver, že zamestnanec žalovaného H.Š. C. ako vodič motorového vozidla, ktorý porušil dopravné predpisy a zavinil vznik dopravnej nehody, pri ktorej utrpel neb. R. L. zranenia, na následky ktorých došlo k jeho úmrtiu, konal v rámci plnenia úloh právnickej osoby (organizácie) - žalovaného, nešlo napr. o čiernu jazdu, resp. o jazdu, ktorá nemá žiadny súvis s plnením úloh právnickej osoby (organizácie) - žalovaného a teda v žiadnom prípade nešlo o tzv. exces, ako sa to vo svojom odvolaní účelovo a zavádzajúco snaží navodiť žalovaný. Vodič H. C. vykonával činnosť pre žalovaného ako svojho zamestnávateľa v rámci plnenia svojich pracovných úloh na základe pracovného pomeru a plnenia úloh právnickej osoby, v teda v žiadnom prípade nesledoval svoj osobný záujem, a preto povinnou osobou na plnenie je v tomto prípade jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností žalovaný. Podľa žalobcov snaha žalovaného o liberáciu s ohľadom na všetky skutkové okolnosti je až absurdná. V prípade akceptácie argumentácie žalovaného by právnické osoby nikdy nezodpovedali za akúkoľvek škodu alebo ujmu, ktorú pri plnení úloh právnickej osoby spôsobia fyzické osoby, ktoré boli právnickou osobou na takúto činnosť použité. Pretože je samozrejmé, že žiadna právnická osoba nedáva pokyn svojmu zamestnancovi na nedbanlivostné porušenie zákonných porušení, resp. pravidiel cestnej premávky.

34. Keďže teda k neoprávnenému zásahu do osobnostnej sféry, ktorá je chránená osobnostným právom žalobcov v 1. až 3. rade došlo v rámci plnenia úloh žalovaného ako právnickej osoby konaním fyzickej osoby (zamestnanca a vodiča H. C.), ktorý v mene žalovaného tieto úlohy plnil, zodpovedá navonok voči tretím osobám priamo táto právnická osoba, t.j. žalovaný, a nie sám ich zamestnanec - vodič H.E. C., ako to nesprávne a výslovne účelovo uvádza žalovaný vo svojom odvolaní. Žalobcovia ďalej považovali za potrebné uviesť, že žalovaný bol v čase dopravnej nehody aj prevádzkovateľom motorového vozidla, ktorým bol spôsobený zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov v 1. až 3. rade, a preto je možné aj analogické použitie § 427 a nasl. OZ v spojení s § 853 OZ pri určení osoby zodpovednej za zásah do práva na ochranu osobnosti pozostalých žalobcov v 1. až 3. rade. Tieto analogické ustanovenia sa uplatnia len pri určení osoby zodpovednej za zásah do osobnosti. Pri skúmaní predpokladov zodpovednosti za zásah do osobnostných práv je treba postupovať podľa ust. § 13 OZ a preto nie sú dôvodné ani ostatné argumenty žalovaného uvádzané v jeho odvolaní. Zároveň poukázali na rozsudky v obdobných veciach, v ktorých si súdy osvojili obdobný právny názor (rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 6Co/111/2011, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 15Co/225/2010, rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 30Cdo/999/2007, rozsudok Krajského súdu v Nitre sp.zn. 25Co/177/2013 zo dňa 2.10.2013 a pod.).

35. Žalovaný vo vyjadrení sa k odvolaniu žalobcov zotrval na svojich tvrdeniach a vyjadreniach obsiahnutých v odvolaní, pretože má za to, že okresný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže žalovaný nie je pôvodcom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu a z tohto dôvodu nie je pasívne legitimovaným účastníkom konania.

36. Žalovaný podal aj vyjadrenie k vyjadreniu žalobcov v 1. až 3. rade k odvolaniu žalovaného. Poukázal na skutočnosť, že v danom prípade vzhľadom na právoplatné odsúdenie vodiča motorového vozidla

v trestnom konaní je celkom zrejme preukázané, že tento porušil svoju povinnosť podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Rovnako poukázal žalobca na skutočnosť, že prvoinštančný súd nijakým spôsobom nezdôvodnil, prečo mal za ustálené, že škodná udalosť bola spôsobená osobitnou povahou prevádzky. Pretože do zásahu do ochrany osobnosti nedošlo z dôvodov osobitnej povahy prevádzky, za ktorú by mal žalovaný zodpovedať, ale k porušeniu právnej povinnosti v súvislosti s prevádzkou dopravného prostriedku, zásah nebol vyvolaný povahou tohto prostriedku. Z tohto dôvodu žalovaný nie je pôvodcom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov a z tohto dôvodu nie je pasívne legitimovaným účastníkom konania.

37. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) prejednal odvolanie žalobcov i žalovaného ako podané včas, oprávnenými osobami, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 380 ods. 1, 2 CSP z hľadiska žalobcami uplatnených odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP, podľa obsahu aj v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP a v rozsahu uplatneného odvolacieho dôvodu žalovaného v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ CSP a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku súdu prvej inštancie.

38. Žalovaný v odvolaní uvádza odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP namietajúc svoju pasívnu hmotnoprávnu legitímáciu v spore. Obrana žalovaného v odvolaní tkvie v tom, že v danom prípade vzhľadom na právoplatné odsúdenie vodiča motorového vozidla v trestnom konaní je preukázané, že tento porušil svoju povinnosť podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, preto pasívnu legitímáciu má tento vodič, teda ani analogicky s odkazom na ust. § 853 ods. 1 OZ nie je možné, aby za exces pracovníka zodpovedala právnická osoba, t.j. žalovaný, ktorý bol v čase spôsobenia dopravnej nehody jeho zamestnávateľom. Navyše škoda nebola spôsobená osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla.

39. Odvolací súd uzatvára, že odvolacia námietka žalovaného, t.j. nesprávne právne posúdenie, pokiaľ ide o vecnú legitímáciu žalovaného v predmetnom spore, nie je naplnená.

40. Odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26.9.2013 3Cdo/282/2012, zverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. R 128/2014 a jeho právnu vetu: „Pokiaľ bol neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby (§ 11 a nasl. OZ) spôsobený niekým, kto bol použitý právnickou osobou na realizáciu činnosti tejto právnickej osoby, považuje sa takýto zásah za zásah spôsobený priamo právnickou osobou. Pre posúdenie, či išlo o takúto činnosť je určujúca existencia miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu danej činnosti“. Rovnako Najvyšší súd SR sa stotožnil s analogickou aplikáciou ust. § 853 OZ v spojení s § 420 ods. 2 tohto zákonníka, prípadne § 427 a nasl. OZ, pokiaľ je namieste analogické použitie ust. § 420 ods. 2 OZ pri určení, či zodpovednosť za zásah do osobnostných práv nesie fyzická osoba a bezprostredne konajúca alebo právnická osoba, za ktorú fyzická osoba konala v rámci výkonu činnosti, ktorá bola poverená touto právnickou osobou; je rovnako namieste analogické použitie ust. § 427 ods. 2 OZ pri určení subjektu zodpovedného za zásah do osobnostných práv, ktorý bol spôsobený prevádzkou dopravných prostriedkov. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd konštatoval, že tak ako z okolností konkrétneho prípadu zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla prevádzkovateľ vozidla poškodenému, zodpovedá tento prevádzkovateľ aj za nemajetkovú ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach fyzickej osobe.

41. Pokiaľ žalovaný namietka, že škoda nebola spôsobená osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla, ale porušením právnych predpisov, pravidiel cestnej premávky vodičom, čo vyplýva z právoplatného trestného rozsudku Okresného súdu Zvolen, odvolací súd dodáva, že nesporne vodič a pracovník žalovaného H. C. spôsobil dopravnú nehodu tak, že pri prechádzaní pravotočivou zákrutou nesprávnou technikou jazdy prešiel s vozidlom na ľavý okraj vozovky, kde dostal šmyk, zo šmyku prešiel späť na pravú časť vozovky, v smere svojej jazdy a potom zišiel mimo vozovky vpravo, kde narazil do priekopy a následne došlo k niekoľkonásobnému prevráteniu vozidla cez strechu a pri dopravnej nehode došlo k ťažkým poraneniam, v dôsledku ktorých zomrel aj otec a starý otec žalobcov. Je tiež nesporné z právoplatného trestného rozsudku vodič porušil dôležitú povinnosť uloženú mu v ust. § 4 ods. 1 písm. c/ a § 9 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v platnom znení v rozhodnom období. Vychádzajúc z ust. § 427 ods. 1, 2 a § 428 OZ odvolací súd rovnako dodáva, že zodpovednosť

za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je jedným z druhov osobitnej zodpovednosti za škodu. Zodpovednosť možno charakterizovať ako objektívnu zodpovednosť bez zreteľa na zavinenie a bez zreteľa na to, či došlo k protiprávnemu konaniu, pričom zbavenie sa zodpovednosti prichádza do úvahy len z dôvodov taxatívne uvedených v zákone. Svojej zodpovednosti sa podľa § 428 OZ prevádzateľ nemôže zbaviť, ak škoda bola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať (napríklad udalosti spôsobené vonkajšími prírodnými silami. V takýchto prípadoch ide o zásah „zvonku“ nie okolnosť majúcu pôvod vo vlastnej prevádzke.

42. Odvolací súd preto uzatvára, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, lebo pasívna hmotnoprávna legitímácia žalovaného je daná vychádzajúc z analogického ust. 853 OZ jednak v spojení s § 420 ods. 2 OZ a v spojení s § 427 a nasl. OZ.

43. Odvolací súd zároveň poukazuje na to, že rozsudok súdu prvej inštancie je arbitrárny, teda nepreskúmateľný, pokiaľ ide o jeho rozhodnutie o výške priznanej nemajetkovej ujmy a to ako v napadnutej vyhovujúcej, tak aj v zamietajúcej časti. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozsudku konštatoval, že žalobcovia stratili blízku osobu, stratili možnosť rozvíjať citové väzby so svojou najbližšou osobou, došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu ich osobnosti, konkrétne do ich práva na súkromie a rodinný život, pričom ide o to, že tento zásah nie je možné odčiniť morálnou satisfakciou, len priznaním nemajetkovej ujmy v peniazoch.

44. Z ďalšieho odôvodnenia napadnutého rozsudku však nevyplýva, ako dospel k tomu, že považoval za primerané priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,00 eur pre každého zo žalobcov a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

45. Aj keď je faktom, že samotnú výšku nároku na prisúdenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch možno zisťovať značne obtiažne, základom úvahy je však zistenie takých skutočností, ktoré súdu umožnia založiť súdu úvahu na určitom kvantitatívnom posúdení základných súvislostí daného prípadu. Rozhodnutie súdu prvej inštancie postráda vlastnú úvahu o primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 3.000,00 eur pre každého zo žalobcov a zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti 12.000,00 eur.

46. Účelom odôvodnenia rozsudku je poukázať na správnosť rozhodnutia, v dôsledku čoho odôvodnenie rozhodnutia je prostriedkom kontroly správneho postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia, t.j. musí byť preskúmateľné. Odôvodnenie, ktoré nezodpovedá zákonným a ústavným požiadavkám (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov a súčasne znamená nesprávny procesný postup súdu.

47. Odvolací súd preto zrušil rozsudok v súlade v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie v zmysle § 391 ods. 1 CSP.

48. Odvolací súd zastáva názor, že rozhodnutie o priznaní výšky nemajetkovej ujmy v prípade straty blízkej osoby je mimoriadne náročné, pretože vo vnútri každej rodiny prichádza k neopakovateľným individuálnym vzťahom a smrť spôsobuje následne pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny v dôsledku straty jej člena. Takýto zásah je u každej fyzickej osoby individuálny a preto je potrebné citlivo individuálne posudzovať náhradu nemajetkovej ujmy. Posudzovanie výšky nemajetkovej ujmy nemožno v žiadnom prípade znevažovať tým spôsobom, aby bola vnímaná ako „cena ľudského života“. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je kompenzovať fyzickú absenciu zomrelého, ale pokúsiť sa nahradiť pozostalým nemateriálnu ujmu, prejavujúcu sa v ich konkrétnych subjektívnych pocitoch.

49. Odvolací súd však zdôrazňuje, že ani v tejto citlivej otázke nie je možnosť voľnej úvahy súdu neobmedzená, ale aj tu je potrebné rešpektovať princíp legitímneho očakávania, a to nielen na strane poškodených, ale aj na strane povinného subjektu. To znamená, že aj rozhodovanie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy musí rešpektovať určitú líniu rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít vo vzťahu k obdobným porušeniam individuálnych rodinných vzťahov.

50. V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách odvolacieho konania v zmysle § 396 ods. 3 CSP.

51. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0. (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).